

ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๗๕๗๕

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๔๙๕ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๙๒๘ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘
๓. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๓๙๔๖๑ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒ กระทรวงมหาดไทยได้จัดส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗ และตัวอย่างโครงการขุดลอก
แหล่งน้ำ และตามหนังสือที่อ้างถึง ๓ กรมที่ดินได้จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน ให้จังหวัดทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันมีจังหวัดหรือแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ
กระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบไม่เข้าใจ
ในขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบเกิดความเข้าใจและ
สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินเงินในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในบังคับตามระเบียบฯ ได้แก่ ลำราง ห้วย หนอง คลอง
บึง บาง และแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่รวมถึงน่านน้ำตามพระราชบัญญัติการเดินเรือ
ในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

๒. การดำเนินการขุดลอกกระทำได้ ดังนี้

(๑) กรณีประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก (ตามนัยข้อ ๕ ของระเบียบฯ)

(๑.๑) เมื่อนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จะทำการขุดลอก
ให้ทำการสำรวจขอบเขต ปักแนวเขตแหล่งน้ำให้ชัดเจน พร้อมออกแบบการขุดลอก หลักเกณฑ์ วิธีการและ
ระยะเวลาในการขุดลอกให้แล้วเสร็จ และเสนอเป็นโครงการเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด
แล้วจึงประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก มีกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศ

(๑.๒) เมื่อได้ผู้ประสงค์จะขุดลอกแล้ว ให้ทำการขุดลอกตามเงื่อนไขที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดและหน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนด กรณีนี้ไม่ใช่ลักษณะของการจัดจ้าง แต่เป็นเรื่องที่หน่วยงาน
เจ้าของโครงการให้ผู้ประสงค์จะขุดลอกช่วยขุดลอกแหล่งน้ำ โดยให้นำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอก
ไปเป็นค่าตอบแทนจากการขุดลอก ทางราชการไม่ต้องจ่ายค่าจ้างเพราะไม่ใช่เป็นการตีราคาหรือคิดค่าจ้าง

(๒) กรณีนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จัดจ้างเอกชนทำการ
ขุดลอกตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ตามนัยข้อ ๖ ของ
ระเบียบฯ) แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

/(๒.๑) กรณี...

(๒.๑) กรณีใช้เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน หราย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการได้

(๒.๒) กรณีไม่ใช้เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน หราย ที่ได้จากการขุดลอกจ่ายแทนค่าจ้าง โดยตีราคากรวด หิน ดิน หรายนั้น ตามราคาค่าตอบแทนในการขออนุญาตตามมาตรา ๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดินโดยอนุโลม แล้วให้นำราคาที่ได้หักกลับจากค่าจ้าง ถ้ากรวด หิน ดิน หราย มีราคาเกินกว่าค่าจ้าง ให้เอกชนผู้รับจ้างจ่ายค่ากรวด หิน ดิน หราย ส่วนที่เกินดังกล่าวคืนให้ทางราชการ และให้เงินนั้นตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้ การที่จะนำกรวด หิน ดิน หราย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการหรือค่าจ้างเอกชน นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโครงการต้องระบุไว้ในโครงการและเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

(๓) กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการขุดลอกเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัย หรือภัยแล้ง (ตามนัยข้อ ๘ ของระเบียบฯ) ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดจ้างเอกชนขุดลอกไปพลางก่อน แล้วจึงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่จ้าง การดำเนินการดังกล่าวต้องจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย ทั้งนี้ ต้องเป็นการดำเนินการเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัยหรือภัยแล้งเฉพาะหน้า และไม่อาจคาดหมายได้เท่านั้น นอกเหนือจากการขุดลอกในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะพื้นที่แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการขุดลอกในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ดังกล่าวก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติของระเบียบฯ

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะที่ประสงค์จะนำกรวด หิน ดิน หราย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการ หรือค่าจ้างเอกชนเท่านั้น ดังนั้น กรณีที่เป็นการขุดลอกโดยมิได้นำเอากรวด หิน ดิน หราย ไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือเป็นค่าจ้างของเอกชน เช่น การนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองที่ทำการขุดลอก นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๔๐

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

ที่ มท ๐๕๑๑.๓/๖๓๒๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ทหารหรือเรื่องการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ ฉช ๐๐๒๐(๔)/๗๕๔๐ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดฉะเชิงเทราทหารหรือแนวทางปฏิบัติการตรวจสอบโครงการขุดลอกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณี อำเภอลำทะเมนชัยและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราประสงค์ทำการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน เพื่อให้สามารถรองรับการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่เกิดจากภัยแล้งและน้ำท่วม ในประเด็นการขุดลอกโดยนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองเพื่อประโยชน์ทางราชการ และกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหากให้เอกชนขุดลอกแหล่งน้ำไปก่อน และได้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบตามข้อ ๘ แล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยขอเรียนว่า คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๑ ได้พิจารณาประเด็นข้อหารื้อดังกล่าวแล้วเห็นว่า

๑. กรณีขอทำการขุดลอกโดยนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองเพื่อประโยชน์ทางราชการ จะต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือไม่ อย่างไร เห็นว่าเมื่อพิจารณาตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าระเบียบนี้มีเจตนารมณ์ให้นายอำเภอรื้อหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะที่จะจัดจ้างให้เอกชนทำการขุดลอกตามระเบียบที่เกี่ยวกับการพัสดุ และประสงค์จะนำกรวด หิน ดิน หยาบ ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการ หรือค่าจ้างเอกชนเท่านั้น อีกทั้งตามข้อ ๖ วรรคสาม ยังกำหนดอีกว่าหากทรัพย์สินที่ได้จากการขุดลอกเป็นแร่ ทรัพยากรไม้ หรือวัตถุโบราณ ก็จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นด้วย ดังนั้น กรณี ที่ทหารหรือเป็นการขุดลอกโดยนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองที่ทำการขุดลอก นายอำเภอรื้อหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากการนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองที่ทำการขุดลอก จึงไม่ถือว่าเอาไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือเป็นค่าจ้างของเอกชน

๒. กรณีความจำเป็นเร่งด่วนให้เอกชนขุดลอกแหล่งน้ำไปพลางก่อน และให้นายอำเภอรื้อหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบตาม ข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น เห็นว่าตามข้อ ๘ ของระเบียบดังกล่าว มีเจตนารมณ์ให้นายอำเภอรื้อหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการให้เอกชนขุดลอกไปก่อนเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัยหรือภัยแล้งเฉพาะหน้าและไม่อาจคาดหมายได้เท่านั้น

/นอกเหนือ...

นอกเหนือจากการขุดลอกในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะพื้นที่แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการขุดลอกในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ดังกล่าวก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๘

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... กระทรวงมหาดไทย กรมที่ดิน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๘ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

ที่... มท ๐๕๑๑.๓/ ๑๙๒๔๔ วันที่... ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง... ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินไว้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันมีการหาหรือแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ
กระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบไม่เข้าใจ
ในขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบเกิดความเข้าใจและ
สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในบังคับตามระเบียบฯ ได้แก่ ลำราง ห้วย หนอง คลอง
บึง บาง และแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่รวมถึงน่านน้ำตามพระราชบัญญัติการเดินเรือ
ในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

๒. การดำเนินการขุดลอกกระทำได้ ดังนี้

(๑) กรณีประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก (ตามนัยข้อ ๕ ของระเบียบฯ)

(๑.๑) เมื่อนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จะทำการขุดลอก
ให้ทำการสำรวจขอบเขต ปักแนวเขตแหล่งน้ำให้ชัดเจน พร้อมออกแบบการขุดลอก หลักเกณฑ์ วิธีการและ
ระยะเวลาในการขุดลอกให้แล้วเสร็จ และเสนอเป็นโครงการเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด
แล้วจึงประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก มีกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศ

(๑.๒) เมื่อได้ผู้ประสงค์จะขุดลอกแล้ว ให้ทำการขุดลอกตามเงื่อนไขที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดและหน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนด กรณีนี้ไม่ใช่ลักษณะของการจัดจ้าง แต่เป็นเรื่องที่หน่วยงาน
เจ้าของโครงการให้ผู้ประสงค์จะขุดลอกช่วยขุดลอกแหล่งน้ำฯ โดยให้นำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอก
ไปเป็นค่าตอบแทนจากการขุดลอก ทางราชการไม่ต้องจ่ายค่าจ้างเพราะไม่ใช่เป็นการตีราคาหรือคิดค่าจ้าง

(๒) กรณีนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จัดจ้างเอกชนทำการ
ขุดลอกตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ตามนัยข้อ ๖ ของ
ระเบียบฯ) แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

(๒.๑) กรณีใช้เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จาก
การขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการได้

(๒.๒) กรณีไม่ใช่เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน ทราย
ที่ได้จากการขุดลอกจ่ายแทนค่าจ้าง โดยตีราคากรวด หิน ดิน ทรายนั้น ตามราคาค่าตอบแทนในการขออนุญาต

/ตามมาตรา ๙/๑...

ตามมาตรา ๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดินโดยอนุโลม แล้วให้นำราคาที่ได้หักลบจากค่าจ้าง ถ้าวรด หิน ดิน หวาย มีราคาเกินกว่าค่าจ้าง ให้เอกชนผู้รับจ้างจ่ายค่ากรวด หิน ดิน หวาย ส่วนที่เกินดังกล่าวคืนให้ทางราชการ และให้เงินนั้นตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้ การที่จะนำกรวด หิน ดิน หวาย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการหรือค่าจ้างเอกชน นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโครงการต้องระบุไว้ในโครงการและเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

(๓) กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการขุดลอกเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัย หรือภัยแล้ง (ตามนัยข้อ ๘ ของระเบียบฯ) ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดจ้างเอกชนขุดลอกไปพลางก่อน แล้วจึงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่จ้างการดำเนินการดังกล่าวต้องจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย ทั้งนี้ ต้องเป็นการดำเนินการเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัยหรือภัยแล้งเฉพาะหน้า และไม่อาจคาดหมายได้เท่านั้น นอกเหนือจากการขุดลอกในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะพื้นที่แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการขุดลอกในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ดังกล่าวก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติของระเบียบฯ

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะที่ประสงค์จะนำกรวด หิน ดิน หวาย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการ หรือค่าจ้างเอกชนเท่านั้น ดังนั้น กรณีที่เป็นการขุดลอกโดยมิได้นำเอากรวด หิน ดิน หวาย ไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือเป็นค่าจ้างของเอกชน เช่น การนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองที่ทำการขุดลอก นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... กระทรวงมหาดไทย กรมที่ดิน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๘ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

ที่..... มท.๐๕๑๑.๓/ **วส๒๘๕** วันที่ **๓๐** ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง... ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินชั้น พ.ศ. ๒๕๔๗

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินชั้นไว้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินชั้น พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันมีการหาหรือแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ
กระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบไม่เข้าใจ
ในขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรับผิดชอบตามระเบียบเกิดความเข้าใจและ
สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ
สาธารณประโยชน์ที่ดินชั้นในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในบังคับตามระเบียบฯ ได้แก่ ลำราง ห้วย หนอง คลอง
บึง บาง และแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่รวมถึงน่านน้ำตามพระราชบัญญัติการเดินเรือ
ในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

๒. การดำเนินการขุดลอกกระทำได้ ดังนี้

(๑) กรณีประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก (ตามนัยข้อ ๕ ของระเบียบฯ)

(๑.๑) เมื่อนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จะทำการขุดลอก
ให้ทำการสำรวจขอบเขต ปักแนวเขตแหล่งน้ำให้ชัดเจน พร้อมออกแบบการขุดลอก หลักเกณฑ์ วิธีการและ
ระยะเวลาในการขุดลอกให้แล้วเสร็จ และเสนอเป็นโครงการเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด
แล้วจึงประกาศหาผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอก มีกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศ

(๑.๒) เมื่อได้ผู้ประสงค์จะขุดลอกแล้ว ให้ทำการขุดลอกตามเงื่อนไขที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดและหน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนด กรณีนี้ไม่ใช่ลักษณะของการจัดจ้าง แต่เป็นเรื่องที่หน่วยงาน
เจ้าของโครงการให้ผู้ประสงค์จะขุดลอกช่วยขุดลอกแหล่งน้ำฯ โดยให้นำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอก
ไปเป็นค่าตอบแทนจากการขุดลอก ทางราชการไม่ต้องจ่ายค่าจ้างเพราะไม่ใช่เป็นการตีราคาหรือคิดค่าจ้าง

(๒) กรณีนายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์จัดจ้างเอกชนทำการ
ขุดลอกตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ตามนัยข้อ ๖ ของ
ระเบียบฯ) แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

(๒.๑) กรณีใช้เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จาก
การขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการได้

(๒.๒) กรณีไม่ใช่เงินงบประมาณว่าจ้าง ทางราชการสามารถนำกรวด หิน ดิน ทราย
ที่ได้จากการขุดลอกจ่ายแทนค่าจ้าง โดยตีราคากรวด หิน ดิน ทรายนั้น ตามราคาค่าตอบแทนในการขออนุญาต

/ตามมาตรา ๙/๑...

ตามมาตรา ๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดินโดยอนุโลม แล้วให้นำราคาที่ได้หักลบจากค่าจ้าง ถ้าวรด หิน ดิน ทราย มีราคาเกินกว่าค่าจ้าง ให้เอกชนผู้รับจ้างจ่ายค่ากรวด หิน ดิน ทราย ส่วนที่เกินดังกล่าวคืนให้ทางราชการ และให้เงินนั้นตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้ การที่จะนำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการหรือค่าจ้างเอกชน นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโครงการต้องระบุไว้ในโครงการและเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

(๓) กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการขุดลอกเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัย หรือภัยแล้ง (ตามนัยข้อ ๘ ของระเบียบฯ) ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดจ้างเอกชนขุดลอกไปพลางก่อน แล้วจึงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่จ้างการดำเนินการดังกล่าวต้องจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย ทั้งนี้ ต้องเป็นการดำเนินการเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากอุทกภัยหรือภัยแล้งเฉพาะหน้า และไม่อาจคาดหมายได้เท่านั้น นอกเหนือจากการขุดลอกในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะพื้นที่แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการขุดลอกในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ดังกล่าวก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติของระเบียบฯ

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะที่ประสงค์จะนำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทางราชการ หรือค่าจ้างเอกชนเท่านั้น ดังนั้น กรณีที่เป็นการขุดลอกโดยมิได้นำเอากรวด หิน ดิน ทราย ไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือเป็นค่าจ้างของเอกชน เช่น การนำดินที่ได้จากการขุดลอกถมไว้บริเวณคันคลองที่ทำการขุดลอก นายอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย